

בדהרבי אבותינו

עלון שבועי שע"י תלמוד תורה 'עטרת חיים' לבני תורה ק"ק תימן יע"א
בנשיאות מרן הגאון רבי יצחק רצאבי שליט"א

ר'ח' הרא"ש 2 אלעד, ישראל. טל: 03-9097022

הגיליון מופץ בכל בתי הכנסת ק"ק תימן בעיר אלעד ועוד..

בנתיבי החינוך

הרב אליהו נהרי שליט"א מנהל הת"ת

כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקולה (בראשית כא יב)
פרש"י: למדנו שהיה אברהם טפל לשרה בנביאות.

תמיד שרה היתה שומעת לבעלה ללא עוררין וללא ספיקות כלל, וכמאמר הידוע 'תנא דבי אליהו איזו היא אשה כשרה העושה רצון בעלה' (נאמר על יעל אשת חבר הקיני ואכמ"ל). וכמו שמצינו כאשר אברהם נתבקש לך לך מארצך וממולדתך לא הזכירה התורה שנתיעץ עם אשתו, וכן לא מצינו שנתמרמרה או חשבה אחרת שרה אמנו. וכן כשהכניסה לתיבה לא סירבה, ואף כשגילוח אמרה 'אחי הוא' כבקשת בעלה ונלקחה בגלל כך לבית אבימלך וכן לבית פרעה ב"מ. אך כאן כשראתה שישמעאל בן הגר עומד ומחטיא את בנה לא שתקה ופסקה בפיה 'גרש האמה הזאת ואת בנה', לא הסתפקה בגירוש ישמעאל בלבד על אף שהיה כבר גדול מאוד וי"א כבן י"ז שנה וי"א ב"ז שנה, כי הכל הולך אחר השורש. ואברהם אבינו לא הסכים עמה, עד שהיה צריך הקב"ה להתערב ולומר לו כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקולה וגו' שגדולה ממך בנביאות כמובא במדרשים. ואף כשנצרך לגרשו לא היה הדבר קל בעיניו, וכמו שכותב ה'מדרש הגדול' וז"ל: 'זתאמר לאברהם גרש האמה הזאת', וזה הנסיון השמיני, שאמרה לו שרה גרש האמה הזאת לאחר שבנה ממנה. והנסיון התשיעי זה שילוח ישמעאל בנו והיה קשה עליו יתר מן הכל, שנאמר 'זרע הדבר מאד בעיני אברהם על אודות בני' לא על אודות אמו, עכ"ל. וכשהבין אברהם טעותו לא התמהמה והשכים מיד בבוקר ושלח את הגר וישמעאל.

למדנו ד' דברים גדולים: א. בחינוך לא שותקים גם כשמדובר בבעלי או ברעייתנו. ב. להצליח בחינוך חייב שיהיו ההורים בדעה אחת. ג. כאשר צריך לעשות מעשה שהוא כואב מנשוא, עושים ולא נרתעים. ד. כשמדובר בסכנה לחינוך הילדים לא מתמהמהים כלל ולא דוחים דברים.

והיניר סובל הכל לא מרגיש ולא כואב, אך במציאות ידאב לב העוסקים בענייני החינוך בדורנו זה, משום שרבים מבני עמנו כאשר מדברים עמם על דברים הצריכים תיקון בביתם לצורך חינוך ילדיהם או אפילו כשאומרים להם שילדים לא מתנהגו כשורה, במקום ליישר דרכו או דרכם ולהתמקד בחינוך וטיפול במה שצריך באמת, מחפשים הם אשמים ונתלים על בוקי סריקי, ואפילו אם יש מעט מן האמת בדבריהם, במקום לקיים בעצמם 'נחפשה דרכנו ונחקורה', מקיימים בעצמם 'טול קורה מבין עיניך'. ואשמותיהם רבו מספור, פעם זה המחנך אשם שלא עשה כך וכך או בגלל שעשה כך וכך. ופעם החברים של הילד אשמים כי הוא לשלע עצמו ילד טוב, ופעם זה בעלי אשם שלא יושב אמו או אשתו אשמה שלא אכפת לה וכו' וכו' על זה הדרך, וכבר ידוע הפתגם 'לא חסר תירוצים', והאמת אגידה! עיקר החינוך הוא מהבית בתוספת הבית חינוך ובהשפעת הסביבה ושכנים חברים דודים וכו"ב. ורואים זאת על הילדים כאשר הם כמה אחים, שכולם נגועים באותו עניין ובאותו קושי. ויש מן האנשים כאשר מייעצים להם עצות טובות להצליח בחינוך ילדיהם מנענעים ראשם ואף אומרים הן! הן! אך בפועל כשמגיע שעת מעשה ממשכים הם בהרגלם כמקודם.

ויש נשים האומרות לבעליהן כאשר רוצים לשכנעו לדעתם, אפילו ה' ב"ה אמר לאברהם לשמוע בקול ולכל דברי אשתו וכו' בחינם ספרה התורה זאת! אך הן שוכחות מה שפירש אונקלוס לקול רוח נבואתה. ולא עוד אלא מובא בתוספתא (פסח פ"ה) 'כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקולה', אמרה לו [שרה לאברהם] רואה אני את ישמעאל שבונה במה וצד הגבים ומקטיר לע"ז, אם ילמד את בני יצחק לא נמצא ש"ש מתחלל. אמר לה, מאחר שזוכין לאדם חבין לו, מאחר שעשינו אותו גבורה נוריד אותו מן הבית, הבריות מה אומרות עלינו. אמרה לו, הואיל ואני אומרת כך ואתה אומר כך יכריע המקום בינותינו. הכריע על דברי שרה שנאמר 'כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקולה'. ומה ת"ל 'כל'. מלמד שהכריע על השניה כראשונה מה השניה על אודות הגר אף הראשונה על אודות הגר, עכ"ל. למדנו שכאשר יש חילוקי דעה קשים בחינוך ילדים יש להתייעץ עם מי שמבין.

ולצערנו היום יותר מדבר הרגש מאשר השכל הן לנשים ואף לגברים. בדורות הראשונים ואף בדור הקודם אבותינו נע"ג, לא חמלו על הילדים כאשר היו צריכים לחנכם ואף אם היו צריכים להרים עליהם יד לא חסכו שבטם. וכאשר הילד היה נענש ע"י המארי מתכוון ושמעו זאת ההורים היו אומרים מגיע לך טוב שנתן לך המארי משוטו. ולא אחת סיפרו לי זקנים שאם הילד לא היה מתנהג כראוי וע"כ פחד מנחת שוט המארי והיה בורח לביתו, היו ההורים מכים אותו כיצד העזת לברוח, ונמצא לוקה בשתיים מהוריו וממורו. ואף סיפרו לי, שהיו מלמדים שכאשר היה הבן בורח מהמדרש היה המארי בא לביתו ומלקהו לנגד עיניו ומחזירו עמו. ואין פוצה פה ומצפץ. ומעולם לא ערערו אחרי המארי והיה בעיניהם למלאך ה' צבאות. וזה היה על אף שלא היה שוחות עם התלמידים, ויועצים חינוכיים לעצותיהם ופסיכולוגים לשיטותיהם וכדורים למינהם.

ודבר זה נובע מכמה סיבות. או מחמת דוחק הפינסה והצרות ואין להם זמן להשקיע בזה, או מחוסר אונים שאינם יודעים מה לעשות, או מעייפות החומר, או מתחושת שהבן זוג לא משתף פעולה וע"כ גם הצד השני מרים ידים ויתכן עוד סיבות. וכתבנו זאת משום שיש להורים להתבונן ראשית על עצמם היכן הם עומדים, ולפעמים אף אם הם התבוננו נגועים הם בדבר עד כדי כך שאינם רואים אותו, וע"כ החכמים ישאלו את אנשי החינוך הקשורים אליהם שהם מכירים אותם יותר טוב מאשר הם מכירים את עצמם, ויקבלו דבריהם כמלאך ה' צבאות.

ואין באנו בזאת ח"ו לקטרג או להצר על אף אחד, אלא לפקוח עיניים עורות. והן אמת שגם אנשי החינוך לפעמים טועים, אך לנו לשכוח שאף משה רבינו אמר לבני ישראל 'שמעו נא המורים ונענש על זה ולא הורידוהו מכסאו לומר, אין אתה מתאים להנהיג את ישראל. והוא בגדר 'שבע פעמים יפול צדיק וקם' שהנפילה היא עליה לו. והיה מן הראוי שנאריך ונרחיב יותר בעניין זה שהוא יסוד ההצלחה בחינוך, אך מחמת קוצר היריעה סמכינו על הראש היהודי נור הבריאה, להבין דבר מתוך דבר ולהרחיב כל אחד ואחד בביתו היריעה למה שהוא באמת צריך לשום דרכיו, והקב"ה יראנו נפלאותיו, ויצליח כולנו בחינוך ילדינו ילדיו, אכ"י.

פניני הלכה

אם אפשר לתת לילדים קטנים לומר פיוט בר יוחאי בבית הכנסת

תשובת מרן הגר"י רצאבי בשו"ת עולת יצחק (ח"ג סי' צ"ט) וז"ל:

מחסי בה, יום ב' אלול ה'תשנ"ז, ב'ש"ת. שלו' רב, יאתה ויערב, למעלת כב' ידידנו הנעלה לשם ותהילה, רב פעלים להעמיד הדת על תילה, כש"ת ר' יהודה ב"ר שלום נר"ו, יהוד.

אודות שאלתכם אם רשאים להעמיד לאמירת פיוט בר יוחאי בליל שבת ילד קטן, הואיל והנהיגו אצלכם למכרו לכל המרבה במחיר, או צריך שיאמרנו גדול דוקא מפני שפיוט זה סודו רם ונישא. וכיון שהציבור חלוקים בדעותיהם, ביקשתם שאשיב בכתב.

יודע כל שער עמי כי המנהג המקובל בידינו **המושך בעמוד הבא**

יבורעו משפע בריכה העליונה, האנשים הצנועים אשר בארץ רחוקה משכנם, ולבם רחב כנגרת הימה, לטייע לתלמוד תורה בשמחה רבה ה"ה אלברט נקש ואזרון הגשוש יצ"ו. יהא רעוא שיוכו להמשיך להגדיל תורה ולהאדירה ויראן בפרי מעשה ידיהם שפע ברכה והצלחה, ויוכו לבנים מאירים בתורה חמה, ויראתן ה' על פניהם תהא נסוכה, אכ"י.

מחידושי רבותינו

וירא אליו ה' (בראשית י"א)

זה הוא שאמר הכתוב ה' צדיק יבחן ורשע ואהב חסם שנאה נפשו. והכתוב מדבר בצדיקים שה' יתברך מנסה אותם תמיד לראות אם יעמוד בנסיון, והנסיון הזה מפנים רבים הא' כדי למרק עוונות קלות שבידם לזכותם לחיי העולם הבא. ה' כדי להראות שכרם כפול ומכופל על הראוי להם כי אין אדם זוכה להיות לו שכר שלם אלא כשיפעול הפעולה הנכבדת ויסבול איזה צער לכבוד הש"י או יהיה לו בפעולתו שכר לו שיהיה לו שכר במחשבתו שחושב לעשות ואף על פי שהמחשבה בישראל כמעשה, אינו דומה כמי שיצא אלא הפועל, מפני זה חסידים הראשונים היו מבקשים להתירס ברצונם כמעשה ר' אלעזר ברבי שמעון בן יוחאי ור' הקדוש וזולתם. והג' כדי להודיע לבני עולם עד היכן הוא כוחו של אותו צדיק, וכן אתה מוצא באברהם אבינו שמל וביום הג' למילתו הוציא חמה מנרתיקה כדי להוסיף בצערו. מנין, ממה שקרינו בענין וירא אליו ה' והוא יושב פתח האהל כחם היום, בא וראה זה הנסיון העצום אחר שמל יום ג' למילתו שהכאב מתחזק והוסף עוד (המציינת) חמימות האויר, אין אדם שהוא קץ בנפשו וגוער במי שהוא בא לדבר עמו, וניסה אותו הש"י במה שנגלה עליו עתה ולא די אלא והנה ג' אנשים נצבים עליו, אלו מכאן וארחים מבקשים כבוד והקב"ה מדבר עמו זה מה שלא יוכל שום אדם לסבול להיות שני בני אדם מדברים עמו, וכל אחד יש לו ענין ונודמנו לו אורחים ברגע האחד, כי בודאי חשב שהם נראו לו אנשים בעלי קומה מראה אבל אברהם ע"ה נגלה עליו השם ונודמנו לו אורחים ברגע האחד, כי בודאי חשב שהם נראו לו אנשים בעלי קומה בעלי מראה בעלי צורה והתחיל מתחנן להשי' ואמר אד' אם נא מצאתי חן בעיניך וגו'. בבקשה ממך המתן לי שאכניס אורחים וכך היה, והתחיל לדבר עמהם, יקח נא מעט מים, ועל זו הדרך נתישב סדר הפרשה ואין מוקדם ומאוחר בתורה.

אמר הכתוב: יש לתמה בפ' הזאת על מה שלא נזכר שם אברהם לא בקריאה ולא בדבור אלא התחיל וירא אליו ה' סתם, ועיקר המראה הזה הוא להודיע לו מעשה אנשי סדום ופורענותם ושם לא נזכר לא בקריאה ולא בדבור, והלא בין הבתרים כתוב היה דבר ה' אל אברם וכאן לא נזכר שמו, וזה היה יותר כבוד שכבר מל לקרות לו בלשון חבה, ואעפ"י שכבר נאמר וה' אמר המכסה אני מאברהם, ואברהם היו יהיה לגוי גדול, לא היה הדבור לנוכח אלא כמדבר בעדו, והפסוק יזכיר ונברכו בך, נמצא שלא קרא לו ולא דיבר אליו בשמו אלא מן הצד.

ויאמר ה' זעקת סדום ועמורה כי רבה, ארדה נא ואראה. (בראשית י"ב)

מבלי שידבר עמו. ונראה לפי פשט הפסוקים כל מקום שחש בו מעשה כגון בין הבתרים שסופו קחה לי עגלה משולשת, ובמילה שיש בה פעולה, והעקידה מעשיה גדולים גלויים הוצרך לכתב קריאה או דבור או אמירה וכאן אין שם מעשה בידיים לאברהם, אלא הודעה מה שעתידי כגון בשורתו ביצחק ופורענות סדום, כל זה אין בו מעשה לזרוז ולקרות לו בשמו אלא להודיע לו שלא על חנם דן אותם ויחשוב שיש עול, חלילה לאל ושידי מעול, כי כל דרכיו משפט. זה מה שנראה לי ותע"ב.

חידושי במדרש.

מי בתמונה?

בין הפותרים נכונה יוגרל פרס

פעם הוא בני
ופעם אינו בני
במה זה תלוי
והיכן זה כתוב
בין הפותרים נכונה יוגרל פרס

פתרונות לפרשת 'לך לך'

אחודה חידה! תמר זכר בפרשה
"בחצצון תמר", ו-4 מינים זכרו בנח.
הזוכה: מי שהכל שלו.
מי בתמונה: שבוע האחרון לפתרונה!

ויאמר ה' זעקת סדום ועמורה כי רבה, ארדה נא ואראה. (בראשית י"ב)

אמוזיל על מה שאמר אברהם מהרי שלש סאים קמת סלת לוישי ועשי עוגות, ולא מצינו שהביא להם עוגות אלא ויקח חמאה וחלב ובן הבקר אשר עשה. ארוזיל אמנו שרה באותה שעה פירשה נדה. וחפשי פירשה ולמצוא דברי חפץ וחזק לדבריהם ע"ה. ויגעתי ומאתי במה שאמר בפרשה אחרי בלותי היתה לי עונה, היל"ל תהיה לי, אלא מכאן שפירשה. ואמר אחרי בלותי היתה לי בלא עת נדה קרוב ללשון שיש עת לנדה. עידן כלומר וסת לה, לפי שאינו אלא כמי שעדין היא בחורה והאמינה בעצמה שודאי תוליד, אבל אברהם שהוא גדול בשנים ממנה אי אפשר לו לכך אמרה ואדוני זקן, ר"ל הש"י להטיל שלום ביניהם באמרה ואני זקנתי היפלא מה' וכו' ענינא. הגהה. ואני המעין בזה הדבר, עשיתי סיוע לדברי ר' זכריה המחבר שמן המלה עצמה עדנה בהפך אותיות עת נדה. העין תורה שהיא עת נדה. מן אתרה לא חסרה כלום ויד"ה, והנה שלשה אנשים, א"ת והלא א' רפא אותו וא' בישר את שרה ולא ידע שהם מלאכים ויאמר שבודאי לא ידע וסברתו שהם אנשים צדיקים וחשובים ובאותן הימים היו שם ועבר וסיעתן לכל הפחות חיטב אברהם שאלו מהם, ואלו הרגיש שהם מלאכים היה חדר חרדה גדולה כמו שנאמר במנוח מות נמות כי אלדים ראינו, וכאן האכילם והשקם ובישרו אותו ורפאוהו על דעת שהם אנשים צדיקים אנשי אל וכבדם ושילחם כמו שנאמר ואברהם הלך עמו לשלחם. וא"ת והלא נאמר ויאמר ה' אל אברם למה זה צחקה שרה לאמר, שזה מוכיח שהם מלאכים אפשר שיתישב הפסוק, שעל ידי אלו האנשים היה הדבור אליהם והם משיבים כיוצא בדבר ויאמר ה' לה שני גוים בבטנך על ידי שם וכאן היה על דרך זה ושאר הפרשה על זו הדרך.

(עדה לדרך פר' וירא)

בדרכיהם אתהלך...

הרבה שלוחים למקום (ח"ב)

המשך משבוע שעבר

הוסיף הרב יעבץ ואמר: 'זכי רק משום שהוא יהודי מלוכב כפי רצונו מגיע לו עונש?'. השופט הטרשם מדברי הרב, אבל השיב כך - 'צוארי נקי, והכל בצואר העדים שהעידו נגד חברך'. השופט פסק לקחת את מר יוסף לבית הסוהר, והוא אכן נלקח לבית הסוהר על ידי שוטר.

בני משפחתו החלו לזעוק ולבכות, והרב יעבץ הבטיח להם כי הוא מתחייב להוציא מבית הסוהר. למחרת כתב בקשה מפורטת, ורץ אחרי השופט בשילוח מחוץ בעיר. הרב פתח את הבקשה והתקרב קצת אל השופט. השופט הרשה לרב לגשת לקבלת הבקשה.

הוא קרא אותה בעיון וחייד קצת. לאחר מכן פנה לרב ואמר 'כבר רמותי לך אתמול, כי אני משיכנע כי הצדק עמכם.. אני מציע לך לפנות לחאג קאסס, ואולי יצליח לסיים את הפרשה ביניכם'.

קאסס זה מוכר כאיש האחראי על הוצאת המשאיות מהעיר. רגיל היה לבוא אל היהודים ולבקש טיפת ערק, ובתמורה היה מביא להם הרבה כיבודים. בהיות הרב יעבץ מצפה לרחמי שמים, להוציאם מצרה זו, פגשת את קאסס זה בביתו, ושח לו המאורע מראש ועד סוף. קאסס ענה...

המשך בשבוע הבא א"ה בל"ג

פניני הלכה

המשך מעמוד הקודם

מאבותינו נע"ג מדור דור, שאומר פיוט זה בקביעות אחד מחשובי ביתהכנסת, דהיינו הרב הגדול שבהם או החזן והמנהיג או בעל ביתהכנסת וכדומה. ועיין שלחן ערוך המקוצר סימן י"ב סעיף א', וסימן נ"ח סעיף ג', וסימן ע"ח סעיף ג', ושאר מקומות.

ומהר"ץ בעץ חיים דף ק"א ע"ב הקדים דברים בשבח פיוט בר יוחאי, ומקורו מספר תיקוני שבת, ובכללם נזכר שכל מי שהאיר ה' רוחו עליו והוא ממארי קבלה, ינגן פזמון זה, והוא סגולה נפלאה להארת הנשמה וכו' והוא מסודר וכו' מלמטה ודהיינו מהמלכות למעלה עד לראש כל הכתריים יעוש"ב. ואף כי אין ברור מתוך דברי התיקוני שבת (בפרט להמעין בגוף הספר) אם המכוון שם לגבי אמירת פיוט זה בציבור, שיאמרנו דוקא המבין בתורת הנסתר. רק בא להלהיב הלבבות ולעוררם על גוף אמירתו אפילו בפני עצמו, כפי המגמה מאז והלאה שיתפשט אור חכמת האמת בקרב קהילות ישראל בעולם. מ"מ למדנו חשיבות ומעלתו, ולכן נמנו וגמרו כי לגדול בודעה היא חלקו ומנתו. ובספר הקרא שיר בר יוחאי, להריאזי מרגליות, מדובר נכבדות בביאורו ובענייניו עשר ידות.

וכן בפסק דין בעניין הנהגת ביתהכנסת מאת אאמיר זצ"ל, שנדפס בספר נרות זכריה דף מ"ט, נזכר בכללו בזה"ל מועתק ללשונה, כל ממונה נבון לקהל אנשים, רשאי למלא תפקיד בביתהכנסת במשפחות ידועות, כגון בר יוחאי, ופתיחה וחזנות וקישור בשבתות וכו' ע"כ. ופתיחה, היינו ארון העולמים וברכות השחר וברכות התורה, ועיין שלחן ערוך המקוצר סימן ז' סעיף א'. וחזנות, היינו הוצאת ספר תורה, ועיין מ"ש בס"ד בעיני יצחק על שלחן ערוך המקוצר סימן כ"ב אות א'. וקישור, היינו קריאת דברי תורה בפני הציבור (כגון מנורת המאור בשבת), ועיין בתשובתינו דלקמן סימן ק"כ) כנהוג בסוים התפילה בבוקר, ועיין מ"ש בס"ד במילי דאבות פרק ג' משנה ד' פיסקת שלושה שאכלו דף ע"א ד"ה ולדברין.

וכבר בספר אבן ספיר פרק ט"ו תיאר אמירתו בקהילותינו בזה"ל, וכן חכמת הקבלה יקום ויעמוד מעוטף המשך בעמוד הבא

לזש"ק
תומר ישראל בן יעקב
ואודליה בת מנשה

לעילוי נשמת
מרת חביבה בת רחמה
אוחזינה ע"ה תנעב"ה

לעילוי נשמת
מוהר"ר חיים בן שלמה עדני זצוק"ל
מרא דאתרא דאליכון, תנעב"ה

המשך מעמוד הקודם

בשחרות טליתו ברגש קודש ובמורא איומה והתלהבות עצומה, ומזמר זה השיר בגודל שלהבתיה, וכל הקהל עונין בר יוחאי אחר כל חרוז בנעימה רבה ע"כ. והשמטתי הדברים שהקדים שם על תמימותם, כי הלואי ונוכה להיות במחיצתם. ועיין מ"ש בס"ד בעיני יצחק על שלחן ערוך המקוצר אבקהעזר הלכות שידוכין סימן ר"ה אות ה' ד"ה ולא עוד.

(ב) מה טוב ומה נעים לשמור המסורת המקובלת, אבל בעוה"ר כבר מתקיים לעינינו מאמר התנא בסוף סוטה בעיקבות משיחא חוצפא יסגי, ונערים פני זקנים ילבינו. ורחוק במציאות לראות אצלנו מה שאמר איוב (כ"ט, ח') ראוני נערים ונחבאו וגו' וועיין יורה דעה הלכות כבוד רבו סימן רמ"ב סעיף ט"ז בשם הירושלמי כי הוקהו רגשי הבושה ויראת הכבוד, ונשתנו רבים מסדרי בתי כנסיות המיוסדים מאז ומקדם, אגב שינוי דעות בנירדס בכלל וחילוף דרכי חייהם בזה הזמן המר והנמהר. וכבר נשאלתי גם כן כיו"ב אם קטנים יאמרו בפני הציבור קינות בתשעה באב, דברים שלא היו עולים על הדעת בדורות שקדמונו. לפיכך חדשים מקרוב באו בכמה בתי כנסיות שמוכרים התפילות, ונספח לזה גם למכור בר יוחאי, וחלקם קונים אותו לבניהם הקטנים. ויש מהם שכוונתם לשדשמים למען יתחנכו ויורגלו, אבל כנראה שיש מהם כדי להשמיע קולם ברבים כי ערב הוא וכדומה:

איך שיהיה נלע"ד שהואיל ואין איסור בדבר כיון שאינם מוציאים בזה ידי חובה את הגדולים כמו עיקרי התפילות, פשיטא דלא גרע עכ"פ מהא דקיימא לן דקטן קורא בתורה ומתרגם בציבור. ומה שנהגו בקהילותינו למנוע רווק מלהתפלל אף שהוא גדול, היינו דוקא שלא יהא שליח ציבור, עיין שלחן ערוך המקוצר סימן י"ג סעיף י"ח. ובפרט בציבור קטן, או שאין שם אנשים ההגונים וראויים, אין מניעה להנהיג כראות עיניהם בהסכמת ראשי הקהל, ואין לו לדיין אלא מה שענינו ראות. ובמותב חמשה כחדא הוינא, בי דינא קהל יהודה לק"ק תימן יע"א, והסכימה דעת כולם לכך או עכ"פ נתתה לכך:

(ג) ואפשר אולי להוסיף בזה טעם לשבת, שהדבר דומה למה שהנהיגו חכמי תימן במאות השנים האחרונות שיעלה קטן לששי בספר תורה, בקביעות בכל שבת ושבת, על פי האמור בוהר הקדוש דצדיק מכולהו שתינתא, ורשב"י לא הוה סליק כל יומי אלא שתינתא, ועל כן נהגו בקטן דאיהו צדיק, וכמו שהעלה גאון עוזנו מהרי"ץ בעץ חיים חלק א' דף קל"ח ע"א ד"ה ונהגו. כן הדבר הזה בפיוט המיוחד לכבודו שלרשב"י דאיכרי שבת כידוע:

ומה שרבותינו נע"ג לא הנהיגו כן גם בזה, נראה לענ"ד בס"ד משום דשאני הכא שמדבר הפיוט בגלוי בענין סודות התורה, לכן ראוי שיאמרנו תלמיד חכם. מיהו השתא שהוצרכנו לכך, לפי מצב זמנינו, שפיר דאמי. ועיין עוד מ"ש בס"ד בנפלאות מתורתך פרשת ויחי על פסוק בנימין זאב ישרף ד"ה וראוי:

וברור שצריך להכין וללמד את הילד מראש עד שיהא בקי ומשונן בפיו הדק היטב לאמרנו כתקנו, בלשון ברורה וצחה, ובנעימה נכונה ומרוממת הנפש לכבוד שבת-קודש, ולא באופן משובש ומבלבל, קל וחומר שלא ישבש ויחליף מבטא האותיות. וכדי בזיון וקצף למשל אם במקום בר יוחאי נמשח"ת בחי"ת, יאמר הוא בר יוכאי נמשח"ת בכא"ף, כמו שמצוי כיום בעוה"ר:

מסקנא: אמנם מן הראוי היה שאחד מן התלמידי חכמים או הזקנים שבבית-הכנסת יאמר פיוט בר יוחאי, הן מצד רוסמעתלו שלפיוט זה, הן מצד מה שנאמר ונגד זקיניו כבוד, וכפי הנהגו מקדמת דנא. אבל מצוי כיום שראשי הקהל רואים איזו סיבה המצריכה שאחד מן הבחורים או אפילו ילד קטן יאמרנו, בפרט כדי לחנכם ולהרגילם מגירסא דינקותא, ואין בזה קפידא ולא שום חשש מצד ההלכה, אדרבה לשבת. שאם אין גדיים, אין תיישים. וצריך שישנן אותו מעיקרא הדק היטב במבטא נכון ובנעימה הראויה, תוך אמוני עם סגולה צאן קדשים:

הצב"י יצחק בן כהר"ג (נחום) נסים רצאבי ס"ט

להצלחת
אשרת בת אוריאל אהרן
ולכל תורמי התלמוד תורה

מהליכות אבותינו

השד"רים לתימן (ח"א)

כפי שאל כל ארצות תבל נשלוו שד"רים מא"י לאיסוף תרומות לעניי א"י כן כך היה לתימן הגיעו שד"רים ובין המפורסמים רבי יעקב ספיר זצ"ל, לא תמיד צלחה להם הדרך. עם כל זאת המשיכו להגיע שד"רים היות שיהודי תימן לא חדלו מלסייע לעניי א"י מרוב חיבתם לארץ חמדה ודאגתם לאחיהם הרחוקים והם על אף שיהודי תימן לא התברכו בעשרות תרמו ככל אשר לאל ידם, כמובא בפניקסי בית הדין ובפרט בענעא. להלן אחד המכתבים אשר עוסקים בעניין, כמובא בספר הראל (עמ' 221) וז"ל:

האיתנים מוסדי ארץ / הגבורים לעמוד בפרץ / ועל ראשיהם רבני וגאוני ארץ / העומדים בפרץ / שבטי ארץ / ומנהיגי ארץ / ומתוכם מעלת הגבירים הרמים נשיאי הארץ / עיני העדה ורשמי ארץ / מכל העיירות ומכל הסמוך וכפר אדמתו, חכמי לב וטובי לב ונדיבי לב, וכל העוסקים עם הצבור לש"ש, מאחינו אנשי גאולתינו בני ישראל הקדושים די בכל ערי תימן יע"א המשכילים ויהירו בוהר הרקיע שקטים ושאננים ששים ושמחים לעד לעולם עד יבא שילה נצח ס"ו כי"ר.

מראש מקדמי אר"ש שלומים מרובים שלמי חובה ושלמי צבור מאת אלדינו זה השוכן בציון והבוחר בירושלים תוב"ב אנחנו תמיד בתפלה ותחנונים לפני שוכן מעונים הנה זה עומד אחר כתלנו, כותל מערבי, יאריך ימים בטוב ושנותיכם בנעימים וכבוד ה' ימלא כל משאלות לבבכם ובימיכם תושע יהודה וישראל ישכן לבטח ונהיה כולנו כאחד על ארצינו ועל נחלת אבותינו בעגלא ובזמן קריב כי"ר אמן.

הנה אותיותינו אלה יעידון יגידון למעלת אחינו אנשי גאולתינו בני ישראל אל בכ"ר הדאגות כי בערה גדולה אנחנו, זה שנתים הרעב בקרב הארץ אשר אין חריש וקציר בעוה"ר, בני ציון היקרים מבקשים לחם ומים ואין, אבות ובנים ואלמנות ויתומים צועקים בפתחים, ובפרט שיש יותר מב' אלפים שהם בעלי בתים זקנים ועורים ופסחים, וכולם ראויים לצדקה, חוץ מת"ח ואנשי מעשה דלא מהדרי אינהו אפיתחא וצועקים בלילה, יומם ולילה לא ישבותו, ואין חונן ואין מרחם עליהם, ורחל מבכה על בניה, מאנה להנחם על בניה, כי בעוה"ר אין להם מנחם. ועל אלה אני בוכיה עינינו יורדות מים, כי רחוק ממנו מנחם משיב נפשינו ומשמוע צעקתינו.

ועוד שנית, שבא ומן הגאולה ואין איש שם על לב על צערא דקב"ה ושכינתיה, פמליא של מעלה ושל מטה, ועתה אנחנו חכמי ורבני א"י עמדנו בפרץ וגורנו תעניות, שהשעה צריכה לכך, וצום ובכי ותפלה, ובאנו להודיע צערינו אל מכת"ה, שכל אהד מכס יאור כגבר חלציו לעשות תשובה שלימה ויתקן דרכיו, כדי שכשביל זה נוכח לגאולה.

ועוד באנו לזכות אתכם במצות הצדקה, שהיא מקרבת את הגאולה כמ"ש ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה. על כן בואו אחי, בואו רעי, והשתדלו השתדלות בכל מאמצי כוחכם ואיש את אחיו ועוורו, לתת גביה הראויה, ואם תהיה הנתנה ראויה וכמי התנאים הנו', או בעו"ה מובטחים אנו שיתגלה משיח צדקנו וכב"א וזאת חובה מוטלת על ראשי הקהל ע"ה ברוכי ה', ובראשם זובחי הובח.

ובכן אנחנו החתומים מטה עמדנו במעמד אחד לבקש תרופה למכתנו והסכמנו כולנו כאחד לשלוח עשרה אנשים נאמנים שד"ר אנשי אמת בד' כנפות הארץ הקרובים והרחוקים לזכות את אחינו בית ישראל להיות להם נחלה בבית אבינו ועל פי הגורל יסעו להודיע את צערתנו ואת צעקת עניים ואביונים להביא את תרומת ה' מכסף ושוה כסף תרומה טהורה, אחד המרבה ואחד הממעיט, לא יחסיר איש כמתנת ידו כברכת ה' אשר נתן לנו.

המשך בשבוע הבא א"ה בל"ג

לעילוי נשמת חיים בן יחיא נהרי ז"ל, אוריאל אהרן בן אליהו פרץ ז"ל,
 דוד בן סעיד בשארי ז"ל, יוסף בן יחיא נהרי ז"ל, ר' אברהם בן יצחק דאוד טביב זצ"ל,
 יפה בת יחיא נהרי ע"ה, תנצב"ה

תפארת בנים

מבצע "משננים תורה בשמחה רבה"
ממשיך ותלמידים רבים ממשיכים
לשנן בע"פ אלפי פסוקים ומשניות,
ואף רכשו פרסים רבים מהנקודות
אשר צברו.
(תמונות נוספות מהזוכים)

כיתה ד' נופשים ביער

כיתה א' סיימו פרשת בראשית
ועשו יחדיו מסיבת סיום בכיתה
לרגל השמחה.
יהא רעוא שיהיו
מגדולי הדור הבא.

כיתה ד' נופשים ביער

חכמי תימן

הרב יעקב בן סעדיא זצ"ל
הרב הראשי לאזור הצפון.
שימש כרב העיר צעדה.
חיבר חיבורים רבים וביניהם
גם שירים ושירות, אך
מחמת תלאות הזמן לא
נשארו הרבה מהם.
היה אמן בכתיבה והתפרנס
ממנה, קשריו הרבניים
והחיבוריים היו בתקופת
הרב הראשי לצנעא הרב
שלמה קארה.

לרפואת הנפש והגוף
לתמר אפרת בת
יחיא בשכחע"י

התודה...

הברכה...

לאניש אשר לו הגדולה, אשר
עושה רבות למען התלמוד תורה,
ולכלל בני העדה, והיושבים בערינו
אלעד. סגן ראש העיר
ה"ה **רק עגרי** הי"ד
ימלא ה' ב"ה כל משאלות לבו
לשובה, ויצליח דרכיו ויגפרט בזמן
זה עתה, ויזכה להמשיך ולהגדיל
פעולותיו למען יתגדל ויתקדש
שמייה דקודשא בריך הוא לעולם
ולעלמי עלמאי, ויאריך ה' ימיו
בטוב ושנותיו בנעימים, ויראה כל
זרעו זרע קדוש מערוך מכל
המבורכים, עושים בשמחה רצון
מלך כל היצורים, אכ"ר.

"כסא דנחמתא"

נשגד קמי ידידנו המחנך הדגול והמסור
הרב **שמריהו יונה שליט"א**
ולכל משפחתו בהסתלקות אבי המשפחה
רבי **עובדיה בן הרב שמריהו יונה זצ"ל**
אינש דמעלי
שזכה להקים דורות ישרים,
אשר בתורה הם עמלים,
תעמוד לו זכותו הרבה,
מבנו הרב שמריהו שבעבודת הקודש
תורה ויראה מרבה
בגן עדן לנפשו תהיה מנוחה,
ובצרוור החיים תהא צרורה
את בניו ובני משפחתו המב"ה ינחם,
ובתוך אבלי ציון עליהם ירחם
לימוד תשב"ד השנה יקף לזכותו,
ויהיו עליו גדול מאד לנשמתו
כואבים יחדיו את כאב המשפחה
תלמוד תורה 'עמרת חיים'
לבני תורה ק"ק תימן אלעד ת"ו

לזש"ק

יובל בן דוד

ורות בת זכריה

לזש"ק

שלום בן יעקב ומירב

טליה בת מנשה

הערות, הארות ותשובות לחידות
ניתן לשלוח לפקס: 03-9130009
או במייל:
Nahari@enativ.com